

УДК 664.236:664.7:641.4

**ECONOMIC EFFICIENCY OF REALIZATION OF WINTER WHEAT IN
DIFFERENT PERIODS OF STORAGE**
**ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ У РІЗНІ
ПЕРІОДИ ЗБЕРІГАННЯ****Zavadzka O.V. / Завадська О.В.***s.a.-g.s. as.prof. / к. с.-г.н., доц.***Rumak Yu.V. / Румак Ю.В.***student / студент**Національний університет біоресурсів і природокористування України,**м. Київ, вул. Героїв Оборони, 13, 03041**National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,**Kiev, Geroiv Oborony, 13, 03041*

Анотація. Пшениця належить до стратегічних видів продукції рослинництва і є однією за найбільш експортованих культур. Наведено результати вивчення економічної ефективності реалізації зерна пшениці озимої чотирьох сортів, вирощених в умовах Лісостепу, у різні періоди зберігання. Встановлено, що найбільш економічно вигідно зберігати зерно у нерегульованому температурному режимі та реалізувати його після шести місяців зберігання.

Ключові слова: пшениця, зерно, сорт, якість, зберігання, економічна ефективність

Вступ. Серед найважливіших зернових культур пшениця озима за посівними площами займає в Україні перше місце і є головною продовольчою культурою. У відсотковому значенні зерно цієї культури складає близько 55 % валового збору всіх зернових культур, а частка продовольчої пшениці коливається в межах 55-60 %. Від неї залежить основа продовольчої безпеки та формування експортного потенціалу держави.

Україна є одним з найбільших виробників пшениці в світі та входить до першого десятка країн-виробників. За даними Міністерства аграрної політики і продовольства, за підсумками 2017/2018 маркетингового року, наша країна експортувала 39,4 млн тонн зернових культур, з яких 17,1 млн тонн становить зерно пшениці. Майже весь вирощений врожай реалізують не відразу, а зберігають протягом певного часу. Вартість зерна пшениці, ефективність реалізації залежить від його якості, яка може змінюватися залежно від умов та терміну зберігання [3].

Методика досліджень. Дослідження проводили протягом 2016-2017 рр. згідно методики проведення двофакторних дослідів. Зерно пшениці озимої вирощували в ТОВ «Лотівка-Еліт», яке розташоване у зоні Лісостепу. Лабораторні аналізи зерна, дослідне зберігання проводили в навчально-науковій лабораторії кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика за загальноприйнятими методиками [2].

Для досліджень було відібрано зерно пшениці озимої чотирьох сортів,

поширених у виробництві та придатних для вирощування у зоні Лісостепу, а саме: Миронівська сторічна (контроль), Актер, Кубус та Перлина Лісостепу. Для виявлення впливу умов зберігання на якість зерна пшениці озимої вивчали два найпоширеніші температурні режими зберігання зерна: зберігання зерна за нерегульованого температурного режиму (умови звичайного сховища) (контроль) та зберігання зерна за регульованого температурного режиму (охолодження зерна до температури $+6\pm 2$ °C). Зерно зберігали у сухому стані протягом 12 місяців. Вартість продукції до, під час та після зберігання розраховували, виходячи з фактичної вартості зерна за рік досліджень, товарності партій.

Результати досліджень.

Рентабельність реалізації зерна пшениці становила відразу після збирання в середньому становила 15-20 % та залежала від сорту та, відповідно, класу зерна. Розрахунки економічної ефективності реалізації зерна у різні періоди засвідчили, що загалом зберігання зерна пшениці є рентабельним. Прибутковішим є зберігання зерна в умовах звичайного, нерегульованого сховища (контроль) (табл.1).

Вартість продукції до та після зберігання розраховували, виходячи з фактичної вартості зерна за рік досліджень, товарності партій. Зокрема, ціна партій зерна пшениці озимої за цінами 2016-2017 рр. на початок зберігання становила залежно від класу: для 1 класу – 4320 грн/т, для 2 класу – 4224 грн/т; для 3 класу – 4099 грн/т. Вартість зерна змінювалася протягом періоду зберігання.

Ефективність реалізації зерна пшениці залежала як від терміну, так і режиму зберігання. За регульованого температурного режиму були більші затрати на зберігання, порівнянні з нерегульованим режимом, що пов'язано з високими затратами на придбання і експлуатацію обладнання для штучного охолодження атмосферного повітря. Цей режим краще використовувати для зберігання більш вологого зерна пшениці озимої. Якщо ж зерно незаражене, вологість його в межах критичної та характеризується клейковиною нормальної якості, то доцільніше застосовувати зберігання в умовах звичайного зерносховища, у нерегульованому температурному режимі.

Зерно сорту Кубус, яке характеризується доброю клейковиною, доцільно зберігати не більше шести місяців за нерегульованих умов зберігання. Після цього періоду зберігання, клейковина послаблюється, знижується його клас та реалізаційна ціна.

Найбільш економічно вигідно зберігати зерно всіх досліджуваних сортів у нерегульованому температурному режимі та реалізувати після 6 місяців зберігання. Рівень рентабельності при реалізації зерна в цей період коливається в межах 37,4-49,0 % залежно від сорту.

Для отримання найбільшого прибутку доцільно зберігати зерно сорту Миронівська сторічна (контроль) у нерегульованих умовах і реалізувати через 6 місяців зберігання – рівень рентабельності становить 49%, а умовно чистий прибуток 1570 грн./ т.

Таблиця 1

Економічна ефективність зберігання зерна пшениці озимої різних сортів залежно від режиму та терміну зберігання, за цінами 2016/2017 МР

Режим зберігання зерна	Період зберігання, міс.	Клас зерна	Реалізаційна ціна зерна, грн./т	Заграти на зберігання грн./т	Собівартість зерна після зберігання, грн./т	Умовно чистий прибуток, грн./т	Рівень рентабельності, %
Сорт Миронівська сторічна (контроль)							
Нерегульоване середовище (контроль)	1	1	4320	40	3065	1256	41,0
	6	1	4770	180	3200	1570	49,0
	12	1	4770	200	3285	1485	45,2
Регульоване середовище	1	1	4420	80	3010	1410	46,8
	6	1	4640	190	3160	1480	47,0
	12	1	4740	230	3250	1490	45,8
Сорт Актер							
Нерегульоване середовище (контроль)	1	1	4320	40	3065	1255	41,0
	6	2	4220	180	3200	1020	32,0
	12	2	4350	200	3285	1065	32,4
Регульоване середовище	1	1	4420	80	3010	1410	46,8
	6	2	4340	190	3160	1180	37,4
	12	2	4400	230	3250	1150	35,4
Сорт Кубус							
Нерегульоване середовище (контроль)	1	1	4320	40	3065	1255	41,4
	6	1	4770	180	3200	1570	49,0
	12	2	4570	200	3285	1285	39,1
Регульоване середовище	1	1	4420	80	3010	1410	46,8
	6	1	4640	190	3160	1480	47,0
	12	2	4440	230	3250	1190	36,6
Сорт Перлина Лісостепу							
Нерегульоване середовище (контроль)	1	2	4324	40	3065	1259	41,1
	6	2	4374	180	3200	1174	36,7
	12	3	4300	200	3285	1015	31,1
Регульоване середовище	1	2	4324	80	3010	1314	44,0
	6	2	4580	190	3160	1420	45,0
	12	3	4450	230	3300	1150	35,0

Висновки. Найбільш економічно вигідно зберігати зерно всіх досліджуваних сортів у нерегульованому температурному режимі та реалізувати після шести місяців зберігання. Рівень рентабельності при реалізації зерна в цей період коливається в межах 37,4-49,0 % залежно від сорту.

Для отримання найбільшого прибутку доцільно зберігати зерно сортів Миронівська сторічна (контроль) та Кубус у нерегульованих умовах і реалізувати через шість місяців зберігання – рівень рентабельності становить

49%, а умовно чистий прибуток – 1570 грн./ т.

Література:

1. Завадська О.В., Байба Т.А. Динаміка показників якості зерна пшениці озимої різних сортів у процесі тривалого зберігання / О.Зavadska, Т. Bayba / Modern Scientific Researches, Issue №4, Agriculture. – May, 2018. – P. 53-57.
2. Скалецька Л.Ф. Методи наукових досліджень зі зберігання та переробки продукції рослинництва: навчальний посібник / Л.Ф. Скалецька, Г.І. Подпратов, О.В. Завадська. – К.: ЦП «Компринт», 2014. – 416 с.
3. Україна не дотягнула до рекордного експорту зерна: що продаємо [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/-1151905.html>.

References:

1. Zavad's'ka O.V., Bayba T.A. Dynamika pokaznykiv yakosti zerna pshenytsi ozymoyi riznykh sortiv u protsesi tryvaloho zberihannya / O.Zavadska, T. Bayba / Modern Scientific Researches, Issue №4, Agriculture. – May, 2018. – P. 53-57.
2. Skaletska L., Podpryatov G., Zavadska O. Metody naukovykh doslidzhen' zi zberihannya ta pererobky produktsiyi roslynnytstva [Bases of scientific researches in storage and processing plant products: study guide]. – K.: Komprynt, 2014. – 416 s.
3. Ukrayina ne dotyahnula do rekordnoho eksportu zerna: shcho prodayemo [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/-1151905.html>.

Abstract. Wheat belongs to the strategic types of crop production and is one of the most exported crops. The results of the study of the economic efficiency of the sale of grain of winter wheat of four varieties grown under the conditions of the Forest-steppe in different periods of storage are given. It has been established that it is most likely that the grain is stored in an unregulated temperature regime and implemented after six months of storage.

Key words: wheat, grain, variety, quality, storage, economic efficiency

Стаття відправлена 19.09.2018 р.
© Завадська О.В., Румак Ю.В.